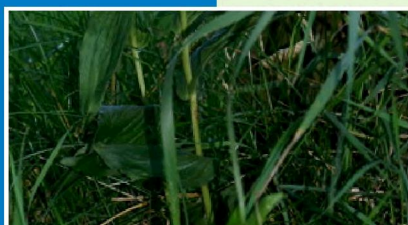
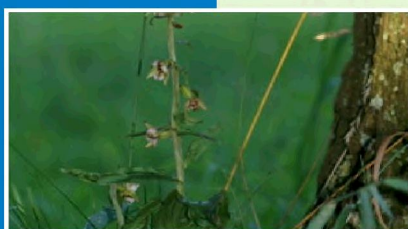
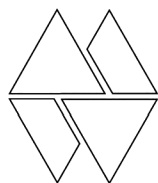

Nader onderzoek vleermuizen en broedvogels Duifhuisstraat 7 te Sint Michielsgestel

Bureau Waardenburg bv
Adviseurs voor ecologie & milieu

Nader onderzoek vleermuizen en broedvogels Duifhuisstraat 7 te Sint
Michielsgestel

Bureau Waardenburg bv

Adviseurs voor ecologie & milieu

Postbus 365 4100 AJ Culemborg

Telefoon [redacted], Fax [redacted]
[redacted] www.buwa.nl

opdrachtgever: [redacted] Projectontwikkeling

3 december 2012
rapport nr. 12-182

Status uitgave: eindrapport
Rapport nr.: 12-182
Datum uitgave: 3 december 2012
Titel: Nader onderzoek vleermuizen en broedvogels Duifhuisstraat 7 te Sint Michielsgestel
Samensteller:
Aantal pagina's inclusief bijlagen: 18
Project nr.: 12-074
Projectleider:
Naam en adres opdrachtgever: Projectontwikkeling
Postbus 330, 5260 AH Vught
Referentie opdrachtgever: Orderbon met kenmerk MBA.120215.B1 d.d. 15 februari 2012
Akkoord voor uitgave: Teamleider Bureau Waardenburg bv

Paraaf:

Bureau Waardenburg bv is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Bureau Waardenburg bv; opdrachtgever vrijwaart Bureau Waardenburg bv voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

© Bureau Waardenburg bv / Projectontwikkeling

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van opdrachtgever hierboven aangegeven en is zijn eigendom. Niets uit dit rapport mag worden vervaardigd en/of openbaar gemaakt worden d.m.v. druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven aangegeven en Bureau Waardenburg bv, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Het kwaliteitsmanagementsysteem van Bureau Waardenburg bv is door CERTIKED gecertificeerd overeenkomstig ISO 9001:2008.

Bureau Waardenburg bv
Adviseurs voor ecologie & milieu

Postbus 365 4100 AJ Culemborg
Telefoon , Fax
 www.buwa.nl

Voorwoord

Projectontwikkeling is voornemens om de boerderij plus schuur aan de Duifhuisstraat 7 te Sint Michielsgestel te ontwikkelen tot woonboerderij / horecagelegenheid. Hierbij zal rekening gehouden moeten worden met het voorkomen van soorten planten en dieren die beschermd zijn krachtens de Flora- en faunawet. Bureau Waardenburg heeft in dit kader een veldbezoek verricht in 2010 waaruit bleek dat de locatie mogelijk van betekenis is als verblijfplaats voor vleermuizen en als broedlocatie voor kerkuilen (veel braakballen plus een uilenkast aangetroffen). Op basis van deze *quick scan* werd destijds aanbevolen één en ander nader te onderzoeken. Bureau Waardenburg heeft in 2012 dit aanvullende onderzoek uitgevoerd.

Het genoemde onderzoek is uitgevoerd door . Begeleiding vanuit de opdrachtgever lag in handen van mevrouw M.- en .

Disclaimer

De studie betreft een beoordeling van de huidige aanwezigheid van beschermde soorten planten en dieren. Deze beoordeling is gebaseerd op bronnenonderzoek, veldonderzoek en deskundigenoordeel. Veldonderzoek is altijd een momentopname. Bureau Waardenburg waarborgt dat het onderzoek is uitgevoerd door deskundige onderzoekers volgens de gangbare standaardmethoden. Het bureau is niet aansprakelijk voor waarnemingen van soorten door derden en waarnemingen die na afronding van de studie bekend worden gemaakt.

Inhoud

Voorwoord	3
1 Inleiding.....	7
2 Materiaal en methoden	9
2.1 Plangebied en werkzaamheden	9
2.2 Plan van aanpak veldonderzoek	9
3 Resultaten.....	11
3.1 Onderzoeksdatums / weersomstandigheden	11
3.2 Vleermuizen	11
3.3 Vogels met jaarrond beschermde nestplaats.....	13
3.4 Overige beschermde soorten.....	14
4 Effectbeoordeling, conclusies en aanbevelingen.....	15
5 Literatuur.....	17

1 Inleiding

Projectontwikkeling is voornemens om de boerderij plus schuur aan de Duifhuisstraat 7 te Sint Michielsgestel te ontwikkelen tot woonboerderij / horecagelegenheid. Hierbij zal rekening gehouden moeten worden met het voorkomen van soorten planten en dieren die beschermd zijn krachtens de Flora- en faunawet. Bureau Waardenburg heeft in dit kader een *quick scan* uitgevoerd in 2010 waaruit bleek dat de locatie mogelijk van betekenis is als verblijfplaats voor vleermuizen en als broedlocatie voor kerkuilen (veel braakballen plus een uilenkast aangetroffen).

Op basis van de *quick scan* uit 2010 werd aanbevolen genoemde soort(groep)en nader te onderzoeken. Tevens wordt ingeschat dat de locatie, behalve voor vleermuizen en kerkuilen, mogelijk ook een betekenis kan hebben als broedplaats voor steenuil en huismus. Potenties voor overige soorten broedvogels met een jaarrond beschermd nest ontbreken.

Bureau Waardenburg heeft in 2012 het aanvullende onderzoek naar vleermuizen en broedvogels uitgevoerd. In voorliggende rapportage worden de bevindingen van dit onderzoek behandeld.

2 Materiaal en methoden

2.1 Plangebied en werkzaamheden

De boerderij plus schuur is gelegen aan de noordrand van Sint Michielsgestel op de hoek van de Duifhuisstraat en de Hoogstraat. De boerderij is beeldbepalend en wordt omgeven door een boomweide langs de Hoogstraat, een grasveld met bosschages en struiken op het perceel zelf (tussen het pand en de Bosschebaan aan de noordkant) en tuinbeplanting rondom het pand zelf (ligusterhaagjes etc.). De boerderij plus schuur zal worden verbouwd tot woonboerderij / horeca-gelegenheid. Zie verder Brekelmans & [REDACTED] (2010).

2.2 Plan van aanpak veldonderzoek

Scope

Om een goed beeld te verkrijgen van het belang van het plangebied voor de genoemde en eventuele andere strikt beschermde soorten wordt gedurende het jaar een aantal bezoeken gebracht conform het standaard Vleermuisprotocol. Het broedvogelonderzoek kan meeliften met deze veldbezoeken door deze bij daglicht te starten dan wel te eindigen (daarnaast zijn enkele veldbezoeken verricht, specifiek gericht op de broedvogels; zie onder). De bezoeken zijn gericht op het in kaart brengen van nesten van vogels en verblijfplaatsen van vleermuizen (kraamkolonies, paarverblijven, winterverblijven). Aanwezigheid van vliegroutes en foerageergebied in de directe omgeving van pand wordt eveneens tijdens het onderzoek meegenomen om de geconstateerde aan- dan wel afwezigheid van verblijfplaatsen naar waarde te kunnen schatten (plaatsen van het onderzoeksresultaat in een breder perspectief).

Materiaal

Voor het onderzoek wordt gebruik gemaakt van een batdetector type Pettersson D240x met *time expansion* en Edirrol opname-apparatuur. Tevens wordt een nachtkijker gebruikt en overdag een verrekijker voor het broedvogelonderzoek.

Planning

Zoals gezegd is het onderzoek uitgevoerd conform het Vleermuisprotocol. Met het oog op de te verwachten soorten in het studiegebied, de terreinkenmerken op basis van het oriënterende veldbezoek en de verwachte betekenis van het plangebied in relatie tot de ingreep, was voor vleermuizen de volgende minimale onderzoeksintensiteit vereist van vier ronden:

Voorzomeronderzoek: in de periode 15 mei – 15 juli 2012 is informatie verzameld over de aanwezigheid van verblijfplaatsen (kraamkolonies) in de boerderij plus schuur en eventuele vliegroutes en foerageergebieden in de directe omgeving. Dit is gebeurd middels twee bezoeken. Hiervan is één bezoek in de avonduren en één in de vroege ochtend uitgevoerd.

Najaarsonderzoek: begin augustus breekt voor veel soorten de paarperiode aan. Mannetjes van onder andere de gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis bezetten een territorium en proberen hier zoveel mogelijk vrouwtjes naar toe te lokken. De paring geschiedt in boomholten, spleten etc. of in uitsparingen in gebouwen. Ook vertonen diverse soorten sociale activiteit op de locatie waar zij in de herfst gaan overwinteren. In de periode 1 augustus – 1 oktober 2012 is het plangebied tweemaal onderzocht op aanwezigheid van paarterritoria, verblijfplaatsen (paarplaatsen) in de boerderij / schuur en vliegroutes en foerageergebieden boven het kanaal in de directe omgeving. Beide bezoeken zijn uitgevoerd in de nachtelijke uren tot ruim na zonsondergang (= piekperiode voor het vaststellen van baltsgedrag).

Ten aanzien van broedvogels met een jaarrond beschermd nest (kerkuil, huismus etc.) zijn - zoals gezegd - de veldbezoeken in het kader van de vleermuizen eerder begonnen dan wel langer doorgegaan. Aanvullend heeft een veldbezoek plaatsgevonden in de piekperiode van de twee meest te verwachten soorten (kerkuil, huismus) in maart 2012 en (ter controle van het broedsucces van de kerkuilen) in juli 2012. Tijdens die veldbezoeken is tevens gelet op eventuele andere aanwezige beschermde soorten op het perceel (bijvoorbeeld flora). Omdat activiteit van vleermuizen in maart kan duiden op het einde van overwintering van vleermuizen op een locatie is het maartbezoek tot in de avonduren doorgezet (en kan dus gezien worden als een aanvullend vijfde veldbezoek – in dat geval de eerste van vijf – ten aanzien van vleermuizen).

3 Resultaten

3.1 Onderzoeksdatums / weersomstandigheden

Het onderzoek is uitgevoerd op de datums en onder de weersomstandigheden genoemd in Tabel 3.1. Vereist conform het Vleermuisprotocol is een interval van minimaal 10 dagen tussen twee veldbezoeken. Daarnaast dient de temperatuur tijdens een onderzoeksrondte minimaal 10°C te zijn en bedraagt de windkracht maximaal 5 Beaufort. Aan al deze eisen is in het onderzoeksseizoen 2012 voldaan.

Tabel 3.1 Weersomstandigheden veldonderzoek Duithuisstraat 7 te Sint Michielsgestel in 2012 per onderzoeksdatum (niet cfm. VP = veldbezoek niet nodig conform Vleermuisprotocol).

Datum	Soortgroep	Dagdeel	Weer
22 maart 2012	broedvogels (+ vleermuizen)	middag / avond	niet relevant (niet cfm. VP)
11 juni 2012	kerkuil + vleermuizen	avond	14°C, zwaar bewolkt, NO 2 Bft
5/6 juli 2012	kerkuil + vleermuizen	avond / ochtend	20°C, zwaar bewolkt, 0 Bft
23 juli 2012	huismus (+ flora etc.)	middag	niet relevant (niet cfm. VP)
29 augustus 2012	kerkuil + vleermuizen	avond / nacht	19°C, licht bewolkt, ZW 4 Bft
25 september 2012	kerkuil + vleermuizen	avond / nacht	12°C, half bewolkt, Z(W) 3 Bft

3.2 Vleermuizen

De boerderij plus schuur vertoont uitsparingen onder / tussen dakpannen en spleten onder de rieten dakdelen etc. die een potentiële verblijfplaats vormen voor diverse soorten vleermuizen (met name gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en mogelijk ook laatvlieger en gewone grootoorvleermuis). Deze soorten vleermuizen zijn algemeen in Sint Michielsgestel (en de rest van Nederland).

Tijdens het veldwerk in 2012 zijn rond de boerderij twee soorten vleermuizen waargenomen: gewone dwergvleermuis en laatvlieger. Zie Tabel 3.2.

Tabel 3.2 Waarnemingen vleermuizen Duithuisstraat 7 te Sint Michielsgestel in 2012.

Soort	22/3	11/6	5-6/7	29/8	25/9
Gewone dwergvleermuis	4	2	4	-	-
Laatvlieger	-	-	1	-	-

Vooijaarsbezoek 22 maart 2012

Op deze lenteavond zijn in totaal 4 gewone dwergvleermuizen rond de boerderij waargenomen. Eerst foerageerden twee exemplaren (vanaf 19:17 uur) langdurig aan de noordelijke kopse kant van het pand en een half uur later vlogen kort na elkaar twee exemplaren vanuit Sint Michielsgestel richting noordoost langs de zuidoostzijde van de boerderij door het parkje richting het buitengebied. Op dat moment waren ook de beide eerdere gewone dwergvleermuizen van het perceel zelf naar het buitengebied doorgevlogen. Gezien de geringe activiteit rond de boerderij zelf (ook geen baltsgeluiden gehoord) en het relatief laat verschijnen en/of passeren van de waargenomen gewone dwergvleermuizen rond het pand (t.o.v. zonsondergang = 18:57 uur, terwijl de soort doorgaans tien tot hooguit twintig minuten na zonsondergang uitvliegt) is de conclusie dat op 22 maart geen vaste verblijfplaatsen van vleermuizen in de boerderij plus schuur aanwezig waren.

Zomerbezoeken 11 juni en 5 juli 2012

Op 11 juni 2012 zijn uitsluitend 2 gewone dwergvleermuizen waargenomen. Het eerste exemplaar vloog langs de boerderij richting noord om 22:29 uur (laat t.o.v. zonsondergang = 21:59 uur). Om 22:53 uur verscheen een tweede exemplaar onder de boomkronen ten oosten van het perceel in de boomweide om daar enige tijd te gaan jagen. Ook bij dit exemplaar ontbrak waarneembare binding met de boerderij. Beide exemplaren vertoonden geen binding met het pand.

Op 5 juli 2012 is naast een viertal gewone dwergvleermuizen ook de enige laatvlieger van het onderzoek waargenomen. Het betrof een jagend exemplaar boven het weilte ten noorden van de boerderij dat daar vanaf 22:16 uur samen met een gewone dwergvleermuis langdurig aanwezig was. Daarnaast verscheen vanaf 22:27 uur een drietal gewone dwergvleermuizen – waarschijnlijk weer vanuit de bebouwde kom van Sint Michielsgestel – aan de oostkant van de boerderij om boven het grindpad tussen het pand en de boomweide buiten het perceel te gaan jagen. In de loop van de nacht verdween alle activiteit van vleermuizen rond de boerderij. Geconcludeerd wordt daarom dat er in 2012 op basis van de beide voorzomerbezoeken geen vaste verblijfplaatsen van vleermuizen op het perceel aanwezig waren.

Nazomerbezoeken 29 augustus en 25 september 2012

De beide bezoeken in de paarperiode van de gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis hebben in het geheel geen waarnemingen van vleermuizen opgeleverd. Geconcludeerd wordt daarom dat er in 2012 geen paarterritoria van vleermuizen op het perceel aanwezig waren. De kans dat de boerderij plus schuur een betekenis heeft als overwinteringslocatie voor vleermuizen wordt daardoor eveneens nihil geacht (op een overwinteringsplek voor vleermuizen is in de nazomer / herfst altijd enige activiteit van vleermuizen te verwachten).

3.3 Vogels met jaarrond beschermde nestplaats¹

De boerderij vertoont op een aantal plekken spleten, iets afstaande dakpannen etc. die in principe een nestplaats kunnen bieden aan huismus. Deze soort was naast steenuil en kerkuil de enige in het plangebied te verwachten soort waarvan het nest jaarrond beschermd is. Tegen de verwachting in (habitat lijkt geschikt) is de huismus in 2012 niet als broedvogel op het perceel vastgesteld. Ook de op voorhand in enige mate verwachte steenuil is niet op het perceel vastgesteld.

Wél heeft een paar kerkuilen in 2012 met succes een aantal jongen groot gebracht in de inpandige uilenkast aan de noordelijke kopse kant (schuurzijde) van de boerderij. De soort is bij ieder veldbezoek vastgesteld (uitvliegende oudervogels in de schemering, sissende jongen gehoord) met uitzondering van 23 juli 2012 toen de locatie uitsluitend overdag is bezocht. Er is gedurende het broedseizoen niet in de volledig gesloten kast gekeken. Het exacte aantal in 2012 grootgebrachte jongen is daarom niet vastgesteld. Wel waren tijdens het laatste veldbezoek op 25 september 2012 nog minimaal twee juveniele vogels rond het invlieggat aanwezig (naast de twee oudervogels). Het broedseizoen voor het kerkuilenpaar is daarmee succesvol te noemen.

Foto 3.1 Deel van de boerderij gezien vanuit de boomweide ten oosten van het perceel. Uitwerpselen van de kerkuilen zijn waarneembaar onder het vlieggat waarachter zich de nestkast bevindt (rode pijl).

¹ Op grond van door het ministerie van LNV verstrekte handreikingen worden nesten van de volgende soorten als jaarrond beschermde nestplaatsen beschouwd: boomvalk, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, havik, huismus, kerkuil, oehoe, ooievaar, ransuil, roek, slechtvalk, sperwer, steenuil, wespandief, zwarte wouw.

3.4 Overige beschermde soorten

Naast de vastgestelde Ffw Tabel 2/3-soorten van het onderzoek (gewone dwergvleermuis, laatvlieger en kerkuil) komt rond de boerderij nog een aantal andere beschermde soorten voor als brede wespenorchis (12 exemplaren aangetroffen op 23 juli 2012), rosse woelmuis (2 exemplaren onder een plank op 22 maart 2012) en mol (molshopen gevonden tijdens diverse veldbezoeken). Daarnaast wordt tevens verwacht dat het perceel een (geringe) betekenis kan hebben als landhabitat voor gewone pad, bruine kikker en kleine watersalamander. Genoemde soorten betreffen zonder uitzondering soorten van Tabel 1 van de Flora- en faunawet waarvoor een algemene vrijstelling geldt in het kader van ruimtelijke ontwikkeling.

De enige andere *strikt* beschermde soorten die in het plangebied voorkomen, betreffen enkele algemene soorten broedvogels als merel, roodborst en zwarte kraai (waargenomen op 22 maart 2012). Van deze soorten zijn de nesten uitsluitend beschermd *binnen* het broedseizoen.

Foto 3.2 Twee van de 12 brede wespenorchissen die rond de boerderij bloeiden op 23 juli 2012 (de exemplaren van de foto bevonden zich in de boomweide ten oosten van het perceel).

4 Effectbeoordeling, conclusies en aanbevelingen

Vleermuizen

- Kraamkolonies (vrouwtjes plus jongen), zomerverblijfplaatsen (mannetjes) en paarplaatsen zijn in de boerderij plus schuur in 2012 niet vastgesteld. Ook structurele vliegroutes via het perceel ontbreken.
- De beperkte activiteit van vleermuizen tijdens de eerste onderzoeksrunde in maart en het ontbreken van activiteit in de nazomer vormt een zeer sterke aanwijzing dat de boerderij plus schuur niet gebruikt wordt als overwinteringslocatie voor (een groep) vleermuizen.
- De periferie van de panden heeft uitsluitend een beperkte betekenis voor enkele foeragerende (en langs vliegende) gewone dwergvleermuizen en laatvliegers.

De werkzaamheden zullen geen wezenlijk effect hebben op vleermuizen. Naar verwachting kan de functie als “foerageergebied voor een beperkt aantal gewone dwergvleermuizen en een enkele laatvlieger” ook in de toekomst blijven bestaan. Hiervoor dient idealiter geen significante toename in het verlichtingsregime plaats te vinden en dient het groene karakter van het perceel zoveel mogelijk behouden te blijven. Indien het perceel voor vleermuizen tóch minder geschikt wordt als jachtgebied, dan kunnen de weinige betrokken exemplaren uitwijken naar de directe omgeving. Hier is voldoende alternatief jachthabitat voorhanden. Met de werkzaamheden worden geen verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet overtreden. Ontheffing is niet aan de orde.

Broedvogels

- Er heeft in 2012 een paar kerkuilen gebroed in de inpandige nestkast. Deze nestlocatie is jaarrond beschermd. De functie van deze locatie dient in stand te worden gehouden. Indien dat niet mogelijk is, zal ontheffing van de Flora- en faunawet aangevraagd moeten worden. Compensatie van de functie door het voortijdig plaatsen van een nieuwe nestkast in de directe omgeving op een nader te bepalen maar geschikte locatie, zal dan een vereiste zijn.
- Primair wordt aanbevolen om eventuele negatieve effecten op de kerkuilen ter plaatse te voorkomen (hierdoor worden geen verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet overtreden en is ontheffing niet nodig). Om dit te bewerkstelligen dient de invliegopening aan de buitenzijde onverlicht te blijven. Ook dienen activiteiten, passages van voertuigen en voetgangers in de schemering en nacht onderlangs de noordelijke kopse kant van de boerderij ten opzichte van de huidige situatie *niet* geïntensiveerd te worden. Loop- en aanrijdroutes voor bezoekers dienen dus om deze locatie heen geleid te worden. Wat betreft de inpandige kast: deze dient beschermd te worden tegen (opstijgende) warmte, toenemend rumoer (door een horeca-functie) en andere verstorende activiteiten die mogelijk in de schuur gaan plaatsvinden. Het gebruik van de schuur als opslagruimte is geen probleem. Bij een intensievere vorm van gebruik van de

schuur wordt aanbevolen een extra binnenmuur aan te brengen op een afstand van ca. één meter van de huidige buitenmuur waardoor de nestkast in een eigen, donkere, onverwarmde en voor geluid (afkomstig uit de rest van de schuur) gebufferde sectie komt te hangen. De smalle ruimte onder de kast kan dan gebruikt worden als opslag. Het grote overblijvende deel van de schuur (de huidige ruimte minus één meter in de lengterichting) kan vervolgens ingericht worden als horeca-ruimte waarbij het muurbeeld van het (nieuwe) interieur niet wordt bepaald door een visueel sterk in het oog springende grote nestkast.

- Bij het verwijderen van beplanting dient verstoring van broedvogels te worden voorkomen. Aanbevolen wordt beplanting buiten het broedseizoen te verwijderen. Dit geldt ook voor de in gebied aanwezige nestkasten voorzover deze locaties worden verstoord. Het broedseizoen loopt globaal vanaf half maart tot en met augustus. Indien de werkzaamheden binnen dit seizoen zijn gepland kunnen deze worden uitgevoerd indien is vastgesteld dat met de werkzaamheden geen nesten van broedvogels worden verstoord. Dit kan door voorafgaande aan de uitvoering van de werkzaamheden de bomen en/of beplanting te controleren op nesten (N.B. ieder *bewoond* nest is beschermd, óók buiten de indicatieve periode half maart – augustus; dus óók een bewoond eksternest in februari of een bewoond houtduivennest in september).

Overige soorten

Voor de algemeen voorkomende beschermde soorten (Ffw Tabel 1) als brede wespenorchis, mol en rosse woelmuis – waar de werkzaamheden mogelijk een negatief effect op hebben – geldt algemene vrijstelling van verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet. Ontheffing is niet aan de orde.

5 Literatuur

Brekelmans, F.L.A. & M. Boonman, 2010. Notitie Duifhuisstraat 7, Sint-Michielsgestel.
10-197/10.05851/FloBr. Bureau Waardenburg bv, Culemborg.

Bureau Waardenburg bv

Adviseurs voor ecologie & milieu

Postbus 365, 4100 AJ Culemborg

Telefoon , Fax

E-mail www.buwa.nl